

Голові спеціалізованої
вченої ради Д 35.222.01
Інституту українознавства
ім. І. Крип'якевича НАН України,
доктору історичних наук,
професору Соляру І.Я.
м. Львів, вул. Козельницька, 4

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Комара Володимира Леонovichа на дисертаційну роботу І.М. Кравчук «Об'єднання українських організацій в Америці: організаційні засади, напрями діяльності (1922–1940)», подану на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.02 – всесвітня історія.

Актуальність теми дисертації.

Вивчення політичної та культурно-просвітньої діяльності українських діаспорних громадсько-політичних організацій відзначається не тільки своєю актуальністю, але й має важливе практичне значення, оскільки в умовах тимчасової окупації Російською Федерацією південно-східних областей України, наша держава потребує усесторонньої допомоги українських іммігрантів у відстоюванні територіальної цілісності. Подібні завдання у 1920-х – 1930-х рр. вирішувало Об'єднання українських організацій в Америці, яке домогалося від міжнародної спільноти визнання факту незаконної окупації Польщею західноукраїнських земель, засуджувало терор і геноцид українського населення у Радянській Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної роботи відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

«Національний спротив в Україні: історичні традиції, сучасні виклики, міжнародна підтримка» (номер державної реєстрації 0124U002577).

Особистий внесок здобувача в отримання наукових результатів.

Усі наукові положення, висновки та результати дисертаційного дослідження одержані здобувачкою одноосібно. Особистий внесок авторки в роботах, опублікованих у співавторстві, відображено окремо в переліку публікацій.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів.

Дисертаційна робота Кравчук Інни Миколаївни містить особисто отримані здобувачкою науково обґрунтовані результати. Комплексне вивчення діяльності Об'єднання українських організацій в Америці у 1922 – 1940 рр. проаналізовано на підставі опрацювання архівних документів, мемуарної літератури, а також матеріалів діаспорної та української періодичної преси.

Наукова новизна дисертації.

Дисертація І.М. Кравчук «Об'єднання українських організацій в Америці: організаційні засади, напрями діяльності (1922–1940)» присвячена вивченню політичної та культурно-просвітницької діяльності Об'єднання українських організацій в Америці та уперше в українській історіографії показує: політичну та культурно-просвітню діяльність Об'єднання в умовах української бездержавності та геополітичних викликів міжвоєнного періоду ХХ ст.; динаміку організаційної розбудови організації, специфіку взаємин з урядовими інституціями США, українськими суспільно-культурними товариствами та політичними партіями на теренах Західної України; ставлення Об'єднання до політики пацифікації, культурно-освітніх процесів у Другій Речі Посполитій, голодомору 1933 р. в Українській РСР, державотворчих процесів Карпатської України напередодні Другої світової війни; масштаби благодійної діяльності громадсько-політичної інституції американських українців, внесок у популяризацію «українського питання» у міжнародних організаціях упродовж міжвоєнного періоду ХХ ст.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

За результатами проведеного дослідження здобувачкою опубліковано 8 наукових публікацій, із них: 1 стаття у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі Web of science; 1 стаття у міжнародному збірнику наукових праць; 2 статті у виданнях, які віднесені МОН України до категорії «Б» відповідно Переліку наукових фахових видань України; 1 стаття, яка додатково відображає результати дисертаційної роботи; 3 статті апробаційного характеру.

Практична цінність дисертаційного дослідження.

Практичне значення результатів дослідження визначається тим, що його матеріали можуть використовуватися при розробці спецкурсів, лекцій з історії української еміграції до країн Північної Америки, а також при підготовці міждисциплінарних колективних монографій, присвячених українській діаспорі США в історичній ретроспективі.

Оцінка змісту завершеності та оформлення дисертації.

Дисертація має логічну і чітку структуру та підпорядкована досягненню мети та завданням дослідження. У вступі обґрунтовано ідею наукового дослідження та його актуальність, визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, хронологічні межі, з'ясовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію дисертації.

У першому розділі «Історіографія, джерела, методологія дослідження» розглянуто історію вивчення проблеми та використану джерельну базу, охарактеризовано застосовані методи та понятійний апарат. Для комплексного дослідження історії створення і діяльності політичної організації використано різнопланову джерельну базу, яка включає архівні документи, мемуари, матеріали періодичної преси та опубліковані документи.

У другому розділі «Передумови утворення Об'єднання українських організацій в Америці» охарактеризовано суспільно-політичне тло становлення організації. Констатовано, що зростання імміграції з Галичини, Буковини та Закарпаття до США наприкінці XIX ст. і після Першої світової війни стало одним із визначальних чинників, що призвів до зростання консолідаційних процесів в середовищі української громади. Доведено, що на початку XX ст.

українські громадсько-політичні інституції, попри свою малочисельність та фінансові труднощі, проводили масові політичні акції, підтримували національно-визвольні процеси на українських землях.

У третьому розділі «Організаційні засади» сфокусовано увагу на політико-ідеологічних пріоритетах Об'єднання українських організацій в Америці. У дисертації зауважено, що основним ідеалом організації була ідея відновлення незалежної соборної Української держави, яка б охоплювала усі етнічні українські землі. Також Об'єднання прагнуло дистанціюватися від релігійних і внутрішніх політичних суперечок, наголошуючи на необхідності об'єднання українців незалежно від їхніх конфесійних або партійних переконань.

У четвертому розділі «Основні напрями діяльності» акцентовано увагу на практичній реалізації статутних завдань членами Об'єднання українських організацій в Америці. У науковій роботі відзначено, що пропагандистська діяльність Об'єднання українських організацій в Америці була спрямована на міжнародну аудиторію з метою привернення увагу до утисків українців у Другій Речі Посполитій, СРСР, зокрема шляхом публікації меморандумів та протестів. Критика дій польської влади включала засудження дій Ради Амбасадорів (1923 р.), аграрної реформи, політики колонізації та обмеження національно-культурних прав українців на західноукраїнських землях. Організація масових протестів у США, зокрема у 1930 р., продемонструвала спроможність української діаспори мобілізувати значні ресурси для боротьби за права свого народу.

Завершується робота загальними висновками, що впливають із її змісту, які є логічними і віддзеркалюють основні результати дослідження. Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за змістом та формальними ознаками вона відповідає діючим вимогам МОН України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

До тексту роботи можна висловити декілька зауважень і побажань: вартувало б більше уваги приділити здобуткам зарубіжної історіографії з обраної проблеми; авторка мало уваги приділила проблемі взаємин Об'єднання

з громадсько-політичними організаціями, створеними у 20-х – 30-х рр. ХХ ст. у США наддніпрянцями; у дисертації неспівмірно висвітлена діяльність лідерів політичної організації.

Висновок про дисертацію в цілому та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертаційна робота І.М. Кравчук «Об'єднання українських організацій в Америці: організаційні засади, напрями діяльності (1922–1940)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 07.00.02 – всесвітня історія, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р.), Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами, зокрема пунктам 9, 11, 12, 13, 14), а її авторка – Кравчук Інна Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.02 – всесвітня історія.

Офіційний опонент,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії
Центральної та Східної Європи
і спеціальних галузей історичної науки
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

В.Л. Комар

27 січня 2025 р.

